

IL-MALTI

QARI LI TOHROG IL-GHAQDA
TAL-KITTIEBA TAL-MALTI

MARZU
1960

IC-CENTINARJU

TAN-NAWFRAGJU

“Naufragus Paulus facilem triumphis
Te, Crucis, vinxit, Melite, ipse vinctus,
Tradit et Romae dominae bis orbis,
Actio Drammatica de S. Pauli In Ins.
Melitam Adventu Ab Jos. Schembri,
Sacerdos.

L -1960 tibqa' tissemma fl-istorja ta' Malta bhala s-sena Pawlina ghar fiha jaghlaq id-dsatar-il centinarju tal-migja ta' San Pawl fil-Gzira taghna u f'din is-sena l-poplu ta' Malta bi hsiebu juri lid-dinja l-qima, l-imhabba u l-qibda li jhoss lejn il-Missier li fdieh bil-maghmudija.

Din il-Gzira taghna fil-milja taz-zmien ghaddiet minn bosta taqlib u rat hafna grajjiet, taqlib u grajjiet li qanqlu lid-dinja u li taw sura gdida lill-hajja, imma l-cbda grajja ma kellha effett hekk kbir u tal-ghageb dags il-gharqa ta' mirkeb li tkisser fug il-blat ta' Malta f'wahda mit-tempesti horox li jaf jaghmel l-ajru ta' din il-gzira.

Donnu kien mn'Alla li din il-grajja titnissel mill-hruxija ta' l-clementi biex aktar ikollha qawwa li tidhol sal-qalba ta' Malta u tissammar fis-shih hemm ghal dejjem. Tant huwa hekk li matul dawn l-elf u disa' mitt sena li ghaddew, it-tifkira ta' dak in-nawfragju baqghet dejjem hajja fil-qalb u fil-mohh ta' eluf ta' generazzjonijiet ta' Maltin u kienet ghalihom dawl u mera ta' kull ma huwa sewwa u tajjed fi hsiebhom, f'ghamilhom, f'xew-qathom.

Meta wiehed jogghod jahseb u jgib quddiem ghajnejh il-konsegwenzi ta' dak in-nawfragju, ma jistax ma jhossx li kien id-driegh t'Alla li xehet fuq Gziritna lil San Pawl u 'l shabu, u

l-miġġa tiegħu f'din l-art tagħna mhux biss swiet biex tgħarrafna min huwa Alla tas-sewwa, imma għamlitna wkoll ulied il-Knisja tiegħu u fuq kollox nisslet f'missirijietna u fil-ġebbieta tagħhom, fidi qawwiya, fidi haġġa u tal-għaġeb li baqgħet tintiret mix-xjuħ għaż-żgħar u baqgħet ix-xettel u tisseddaq mal-mixja tas-sekoli.

Din il-fidi li ġibilna San Pawl kienet u għadha u tibqa' l-qofol tal-haġġa Maltija; hija tfassal id-drawwiet, ix-xejriet u l-ġibdieta tan-nisel tagħna, hija, biex ingħid hekk, ir-ruħ tal-gens Malti. Imma l-għaġeb ta' dejjem hu kif dik il-ħrara li San Pawl qajjem għall-fidi ta' Kristu baqgħet issaltan hawn matul il-mijiet ta' snin li għaddew minn meta huwa refa' idu, għolla leħnu u ippriedka l-verità Nisranija. Matul dawn is-snin kollha Malta laqgħet nies kbar, semgħet dottrini ta' għerf, garrbet saltaniet ta' qawwa u għarfet idejiet godda, imma dawn kollha ntfew u ntemmu, għaddew u hallew tifikira tagħhom fl-istorja. Il-kelma ta' San Pawl biss damet tidwi sħiħa u qawwiya u l-personalità tiegħu baqgħet thaddan il-ħidma kollha ta' niesna u ssaltan fuq haġġithom.

San Pawl u Malta ntrabtu hekk flimkien li ma jistgħux jin-għażlu minn xulcin u ma tistax tahseb f'wahda bla ma tittakar fl-ieħor. Fil-kobor ta' Gżiritna tidher il-figura ta' San Pawl u fost il-glorji ta' dan il-Qaddis tingħadd ewlenija l-Gżira tagħna.

Haġġa ta' min isemmiha huwa l-fatt li San Pawl ma jiddo-minax biss fil-haġġa spiritwali ta' Malta, iżda Hu jifhem u jnebbah kull xejra fil-haġġa ta' kuljum, haġġa ordinarja, kulturali, artistika, soċjali u ufficjali. Wieħed mill-patrimonji ewlenin ta' pajjiżna huwa l-gabra ta' opri letterarji, pittura u skultura ispirati minn San Pawl jew mill-miġġa tiegħu fostna. Hekk ukoll is-sisien tar-Reliġjon li għallimna Hu jixxenxlu fit-tagħlim, fil-liġi u fil-Gvern ta' Malta u jagħtu għajrien u haġġa lil dawn it-tliet kolonni ta' l-istat f'Malta.

Il-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti tissieheb mal-għaqdiet u mas-setgħat kollha ta' Malta biex tagħti gieh lil San Pawl f'din is-sena tiegħu, iżda hija tħoss li aktar mill-oħrajn għandha motiv li tweggħu u tqimu għax ismu u għamilu minn dejjem saħħru

u heġġew l-aqwa kittieba ta' Malta u kienu dejjem għajn ta' ispirazzjoni għall-opri letterarji.

Mitt sena ilu, fl-1860, C. Frendo Cumbo ħareġ "Il-Mijja ta' San Pawl f' Malta", biċċa xogħol għall-palk f' hames atti. Hija waħda mill-ftit opri drammatici ta' stil klassiku miktuba f' versi, li għandna fil-letteratura tagħna. Din is-silta li ġejja, meħuda minn dik l-opra, tqiegħed f' fomm San Pawl sentiment li kien jinhass minn dawġ li rtaqu l-ġid lil Malta f' dak iż-żmien u li għadu shiħ il-lum:

PAWLU: O nies ta' din il-gżira
 Tkunu mberkin ilkoll...
 .....
 .....
 Inħabbu lkoll bħal ahwa
 La tagħtux lok lill-għira,
 U intom taraw sewwa
 Li l-art tibqa' tagħtikom,
 U s-sema dejjem iħenn għalikom".

"Il-Mijja ta' San Pawl f' Malta"
 Hames Taqsima — Raba' Turija.

INFAKKRU

Infakkru li wasal il-ħlas ta' l-abbonament f'IL-MALTI għas-sena 1960. Nitolbu bi hrara lill-Imseħbin f'IL-MALTI u lill-Membri tal-Għaqda li baqghu lura fil-hasijiet tas-sena jew snin ta' qabel biex ifittxu jirregolaw ruħhom mat-Teżorier u jwieġbu għall-Memorandum li lillhom inbagħat dwar l-arretrati li għadhom ma ħallsux.